

Vuoden Leipäkauppaa sekä ”poliittiseksi työtaisteluksi” verhoiltua painostusta

Vuoden Leipäkauppa -kilpailun voitti tänä vuonna K-citymarket Oulu Rusko, kauppiaapariskuntanaan Raimo ja Krista Pudas. Kilpailu järjestettiin 28:nneen kerran ja se eteni siten, että Suomen Leipuriliitto ry:n paikallisyhdistykset valitsivat omalta alueeltaan parhaaksi katsomansa päivittäistavarakaupan leipäosaston ja nimesivät sen ehdokkaakseen Vuoden 2024 Leipäkaupaksi. Loppukilpailuun pääsi viisi päivittäistavarakauppaa, jotka olivat voittajakaupan lisäksi K-Citymarket Tampere Linnainmaa, K-Citymarket Turku Länsikeskus, K-Citymarket Vantaa Jumbo sekä Prisma Joensuu.

olisi tulevaisuudessa käynyt, jos Leipomo Rosten ei olisi ostanut Porin Leipää. Mutta työntekijäpuolen kiitos tähän ostokseen näyttää olleen vain se, että Porin Leipä sekä Leipomo Rosten laiteetaan toistuvasti lakkoon sen takia, että SEL saisi Leipomo Rostenin liittymään työnantajaliittoon. Painostamisen verukkeena käytetään vain ”poliittiseksi työtaisteluksi” verhoiltua syytä. Mutta se, että ay-liike näin toimii, vahvistaa näkemystäni siitä, että ay-liikkeelle on tärkeintä ”järjestelmä, valta ja niiden ylläpitäminen” ja vasta toissijaisesti työntekijät ja heidän työpaikkansa.

Vuoden Leipäkaupan valinnassa tärkeinä kriteereinä ovat paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten tuotteiden saatavuus ja tuotteiden kotimaassa valmistus. Nämä edellytykset ovat yleensä kunnossa finaaliin päässeissä kaupoissa, joten ratkaisua haetaan muista valintakriteereistä. Viime kädessä ratkaisevaa on se, millaisessa kunnossa leipäosasto sattuu olemaan valintaraadin vierailupäivänä. Kovimman vastustuksen K-Citymarket Oulu Ruskolle antoi vuoden 2018 leipäkaupaksi valittu Prisma Joensuu. Vuoden Leipäkauppakilpailun voittaminen luo aina odotuksia myös tulevalta, joten oli positiivista nähdä, että ko. kauppa on säilyttänyt hyvän tasonsa myös kilpailun voittamisen jälkeen. Lue lisää Vuoden 2024 Leipäkauppa -kilpailusta ja voittajakaupasta jäljempänä s. 6-9.

Kalliiksi on joka tapauksessa tullut Leipomo Rosten -konsernille, että yrityksen omistaja ja toimitusjohtaja on halunnut osallistua leipomoalan yhdistystoimintaan ja suostunut toimimaan leipomoalan toimialajärjestön puheenjohtajana. Muuhun johtopäätökseen ei voi tulla, kun SEL:n sopimuspäällikkö asian noin avoimesti myöntää. Ay-liikettä miellyttämällä Leipomo Rosten olisi todennäköisesti päässyt helpommalla. Toisaalta pitää kuitenkin muistaa, että myös monet ”työrauhaa ostaneet” työnantajaliiton jäsenet, kuten Fazer Leipomot, Vaasan/Lantmannen, Leivon Leipomo ja Linkosuon Leipomo olivat myös valikoituneet viikolla 7 lakossa olleiden yritysten joukkoon. Eli teet ”niin tai näin” lopputulos on sama, jos ay-järjestelmän ylläpitäminen sitä edellyttää.

Positiivisista palkitsemisasiosta negatiivisiin lakkoasioihin; eli ay-liikkeen viikolla 7 toteuttamiin laajoihin poliittisiin työtaisteluihin ja niiden seurauksiin. Leipomoalalta ay-liikkeen masinoimissa lakoissa oli mukana useampi yritys. Jo kolmatta kertaa lakon kohteena olevaksi yritykseksi valikoitui Porin Leipä Oy ja toista kertaa Leipomo Rosten Oy. Siihen, miksi Suomen Elintarviketyöläisten Liitto (jäljempänä SEL) valitsi ”poliittiseksi työtaisteluksi” kutsumaansa lakkoon jälleen kerran mukaan Porin Leivän ja Leipomo Rostenin, tuli selvyys Ylen uutisoinnissa ystävänpäivänä 14.2.2024.* SEL:n sopimuspäällikön mukaan ”Rosten ei ole Elintarviketeollisuusliiton (ETL) jäsen, vaan on Suomen Leipuriliiton jäsen eli järjestäytymätön työnantaja”. Sopimuspäällikkö jatkoi, että ”pääosin järjestäytymättömistä työnantajista koostuva Leipuriliitto on lakossa osapuolena. Rostenin toimitusjohtaja on siellä puheenjohtajana. Sen takia Rosten on valikoitunut lakon piiriin”.

Suomessa korostetaan eri yhteyksissä yhdistymisvapautteen kuuluvaa järjestäytymisvapautta, mutta myös vapautta olla järjestäytymättä. Ay-liikkeelle järjestäytymisvapaus on kuitenkin aina tarkoittanut sen lisäksi, että työntekijöillä on oikeus järjestäytyä, tosiasiaa myös sitä, että työntekijäliitoilla on oikeus vaatia ja painostaa yrityksiä liittymään työnantajaliiton jäseneksi. Vuosikymmenten ajan ”suomettuneen Suomen” työmarkkinaelämässä tätä on pidetty täysin normaalina toimintatapana. Vuosien varrella on tullut usein mieleeni, että työnantajaliittojen ei ole tarvinnut juuri panostaa isompien yritysten kohdalla jäsenhankintatyöhön, kun ay-liike on tehnyt tuota työtä heidän puolestaan; välillä painostaen, välillä suostutellen. Toisinaan siihen on riittänyt, että luottamusmies on todennut työnantajalle, että ”ymmärräthän, että tämä on meidän molempien yhteinen etu.”

Mika Väyrynen

Edellä mainittuun taustaksi ja kokonaisuuden ymmärtämiseksi seuraavaa: joulukuun lopussa 2022 uutisointiin, että ”Perheyritys Leipomo Rosten Oy on hankkinut omistukseensa Porin Leipä Oy:n”**. Leipuriliitto tilasi marraskuussa 2023 Alma Talent Oy:ltä yli 230 leipomo-konditoriairytyksen taloudelliset tunnusluvut, joista ilmenevät myös yritysten liikeytulokset vuosilta 2020-2022. Niiden mukaan Porin Leipä Oy:n liikeytulos oli näiden kolmen vuoden aikana raskaasti tappiollinen. Jokainen voi pohtia, miten Porin Leivän yli 130:n työntekijän työpaikalle

* Ylen uutinen 14.2.2024: ”Yksi turkulainen leipomo joutuu jatkuvasti lakon kohteeksi – työntekijöiden liitto kertoo, miksi aina sama yritys”

https://yle.fi/a/74-20074619?utm_source=social-media-share&utm_medium=social&utm_campaign=yleftapp

** Porin Leipä osaksi Leipomo Rosten konsernia

<https://www.leipuriliitto.fi/?x171034=1018325>